कल्पः। "अजीजनन्नमृतं मर्त्यासः। अस्वेमाणं तरणिं वीडुजम्भम्। दश स्वसारोअग्रुवः समीचीः। पुमाꣳसञ्जातमभिसꣳभरन्ताम्" इति। जातमञ्जलिनाभिगृह्णेति। मर्त्यासो मनुष्यऋत्विजः अमृतं मरणरहितमग्निं देवं अजीजनत् उत्पादितवन्तः। कीदृशमग्निं अस्वेमाणं अगम्यं अशोषणीयं वा। स्वग् गतिशोषणयोरिति धातुः। तरणिं दुःखेभ्यस्तारकं वीडुजम्भं दृढदन्तमूलं अग्रुवो अङ्गुलयः ताश्च शरीरेण सहोत्पन्नत्वात् स्वसारो भगिनीसमानाः। दशसङ्ख्याकास्ताः अङ्गुलयः समीचीरनुकूला भूत्वा जातं अभिरूपं पुमांसं अभिसम्भरन्तां अभितः सङ्गृह्णन्तु॥

कल्पः। जातं यजमानोऽभिप्राणीति। "प्रजापतेस्त्वा प्राणेनाभिप्राणिमि। पूष्णः पोषेण मह्यम्। दीर्घायुत्वाय शतशारदाय। शतꣳ शरद्भ्य आयुषे वर्चसे [१९] जीवात्वै पुण्याय" इति। हे अग्ने प्रजापतेः प्राणेन प्राणवायुना त्वामभिलक्ष्य प्राणिमि श्वासङ्करोमि। तथा पूष्णो देवस्य पोषेण सामर्थ्येन वा अभिप्राणिमि। किमर्थं मह्यं मम शतशारदाय दीर्घायुत्वाय शतसंवत्सरपरिमितं यद्दीर्घायुस्तत्सिद्धये। किञ्च। शतं शरद्भ्यः शतसङ्ख्याकेभ्यः संवत्सरेभ्यः ऊर्द्ध्वमप्यायुःसिद्धये वर्चसे बलाय जीवात्वै जीवनौषधाय पुण्याय सुकृतसिद्धये च॥

कल्पः। "अहं त्वदस्मि मदसि त्वमेतत्। ममासि योनिस्तव योनिरस्मि। ममैव सन्वह हव्यान्यग्ने। पुत्रः पित्रे लोककृज्जातवेदः"। इत्याधीयमानमनुं मन्त्रयते यजमान इति।